

CMSD

NATIONAL
CONFERENCE
2022

รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ เครือข่ายด้านการจัดการชุมชน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 7

"นวัตกรรมการจัดการชุมชน
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน"

คำนำ

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบ้านและชุมชน ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้ภาคทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กัน และนำองค์ความรู้สู่การปฏิบัติภาคสนามร่วมกับชุมชน อีกทั้งได้เรียนกระบวนการวิจัยและการสัมมนา การเขียนรายงานการวิจัยและนำเสนอผลงานวิจัย นอกจากนี้ยังได้นำองค์ความรู้และกระบวนการวิจัยไปพัฒนาและต่อยอดเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน โดยทำโครงการวิจัยร่วมกับองค์กรและสถานประกอบการในการฝึกสหกิจศึกษา และนำเสนอผลงานวิจัยต่อองค์กรและสถาบันการศึกษา จึงถือเป็นการเผยแพร่งานวิจัยสู่สาธารณชน เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ทางวิชาการ สามารถนำไปสู่การพัฒนาผลงานให้มีคุณค่ามากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การสร้างเครือข่ายด้านวิชาการและวิจัยด้านการจัดการชุมชน ยังเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการขับเคลื่อนงานวิจัยชุมชน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพทางวิชาการและประสบการณ์ทางวิชาชีพก่อนออกไปสู่การทำงานในอนาคต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบ้านและชุมชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ร่วมมือกับสาขาวิชาชุมชนศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในการจัดโครงการพัฒนาเครือข่ายการศึกษาวิจัยและความสัมพันธ์ด้านการจัดการชุมชนของคณาจารย์และนักศึกษา 3 สถาบัน และยกระดับเป็นการประชุมวิชาการระดับชาติ เครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในปี พ.ศ. 2559 โดยมีสาขาวิชาบ้านและชุมชน เป็นเจ้าภาพครั้งแรก และหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพในปีต่อ ๆ มา ซึ่งในปี พ.ศ. 2565 นี้ สาขาวิชาบ้านและชุมชน ได้รับเป็นเจ้าภาพจัดโครงการการประชุมวิชาการระดับชาติ เครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 7 เพื่อเป็นเวทีในการนำเสนอผลงานวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับบัณฑิตศึกษาและปริญญาตรี และเกิดการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างคณาจารย์และนักศึกษาทั้ง 3 สถาบัน ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป อนึ่งในการจัดประชุมวิชาการระดับชาติในครั้งนี้ ได้รับความร่วมมือจาก สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในครั้งนี้

คณะผู้ดำเนินการจัดประชุมวิชาการ ขอขอบคุณ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ ที่ร่วมเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมวิชาการครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ตลอดจนผู้นำเสนอผลงานการวิจัย ผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการ คณะทำงานและนักศึกษา ที่มีส่วนร่วมสำคัญในการจัดการประชุมวิชาการครั้งนี้ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

รายชื่อคณะกรรมการฝ่ายพิจารณาบทความและตรวจทานเอกสาร และผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ
โครงการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 7

ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา
รองศาสตราจารย์ ดร.จงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ปริญญาสุทธินันท์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย ภูวนาถวิจิตร
รองศาสตราจารย์เอมอร เจียรมาศ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณภัทร วิศวะกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ชนก เครือสุคนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสระ บุญญะฤทธิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สยาม ราชวัตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุประภา สมนึกพงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิเทพ เอกสิทธิพงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สุดา พุฒจร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศราพร พรหมนิมิตกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวรรยา ธรรมอภิพล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรวดี อึ้งโพธิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาคร ชลสาคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงสุดา ภูส์ว่าง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระพี แสงสาคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงพันธ์ ต้นตระกูล
อาจารย์ ดร.สมยศ โอ่งเคลือบ
อาจารย์ ดร.อรยา พรเอี่ยมมงคล
อาจารย์ ดร.ปรีวิทย์ ไวยาษาชีวะ
อาจารย์ ดร.ส่งเสริม แสงทอง
อาจารย์ ดร.ธิตีพัทธ์ บุญปก
อาจารย์ ดร.อับดุลเลาะ เจ๊ะหลง
อาจารย์ ดร.ศรันยา เผือกผ่อง
อาจารย์ ดร.สุนี คำนวลศิลป์
อาจารย์ ดร.จรรยาบรรณ สุธรรมมา
อาจารย์รชกร วชิรสิโรตม
อาจารย์วันชัย เจือบุญ
นางสาวสุนิสา วงศ์ประทุม

กำหนดการ

การประชุมวิชาการระดับชาติ เครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 7
“นวัตกรรมการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

จัดโดย

สาขาวิชาบ้านและชุมชน ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ร่วมกับ

สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์
สาขาวิชาชุมชนศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
และ สาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วันที่ 9 เมษายน 2565 เวลา 08.00 – 17.00 น.

ผ่านระบบการประชุมออนไลน์ โปรแกรม ZOOM Meeting ID: 3814820686

ภาคเช้า

- เวลา 08.00 – 08.25 น. ผู้เข้าร่วมการประชุมวิชาการระดับชาติ เข้าสู่ห้องประชุมออนไลน์
- เวลา 08.25 – 08.30 น. กล่าวต้อนรับ
โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณภัทร วิชะกุล หัวหน้าภาควิชามนุษยสัมพันธ์
- เวลา 08.30 – 09.00 น. พิธีเปิด
โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวี จันทร์ส่อง
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์
- กล่าวรายงาน โดย รองศาสตราจารย์ ดร.อารณ์ โอภาสพัฒนกิจ
รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เวลา 09.00 – 10.00 น. บรรยายพิเศษเรื่อง นวัตกรรมจัดการชุมชนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อานันท์ กาญจนพันธุ์
- เวลา 10.00 – 10.30 น. บรรยายพิเศษเรื่อง ทิศทางการใช้นวัตกรรมจัดการชุมชน
โดย รองศาสตราจารย์ ดร.อารณ์ โอภาสพัฒนกิจ
- เวลา 10.30 – 10.45 น. พักร (ผู้ดำเนินรายการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้นำเสนอ เข้าห้องประชุมย่อยเพื่อเตรียมการนำเสนอ)
- เวลา 10.45 – 12.05 น. นำเสนอผลงานภาคบรรยายระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์และบุคคลทั่วไป
(ภาคเช้า จำนวน 3 ห้องประชุมย่อย)
- เวลา 12.05 – 12.15 น. ผู้ทรงคุณวุฒิลงมติคัดเลือก “การนำเสนอผลงานวิจัยดีเด่น”
- เวลา 12.15 – 12.45 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- เวลา 12.45 – 13.00 น. ผู้ดำเนินรายการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้นำเสนอ เข้าห้องประชุมย่อยเพื่อเตรียมการนำเสนอ

ภาคบ่าย

- เวลา 13.00 – 16.30 น. นำเสนอผลงานภาคบรรยายระดับปริญญาบัณฑิต (ภาคบ่าย จำนวน 8 ห้องประชุมย่อย)
ผู้ทรงคุณวุฒิลงมติคัดเลือก “การนำเสนอผลงานวิจัยดีเด่น”
- เวลา 16.30 – 17.00 น. พิธีปิด

- ประกาศรางวัล

“บทความวิจัยดีเด่น”

ระดับบัณฑิตศึกษา 1 รางวัล ระดับปริญญาตรี 1 รางวัล

“การนำเสนอผลงานวิจัยดีเด่น”

ระดับบัณฑิตศึกษา 3 รางวัล ระดับปริญญาตรี 8 รางวัล

- กล่าวปิด โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณภัทร วิศวะกุล

หัวหน้าภาควิชามนุษยสัมพันธ์

- สาขาวิชาชุมชนศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รับผิดชอบการเป็นเจ้าภาพการประชุมวิชาการระดับชาติ

เครือข่ายด้านการจัดการชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครั้งที่ 8

.....

หมายเหตุ : เกียรติบัตรทุกรางวัลจะดำเนินการจัดส่งทางไปรษณีย์ให้แก่ผู้เข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัย

ห้องที่ 5 HB 7201 ความมั่นคงด้านอาหารและการจัดการสิ่งแวดล้อม (1)

ผู้ทรงคุณวุฒิ : 1. รศ.ดร. อุทัย ปริญญาสุทธินันท์, 2. ผศ.ดร.สรวรรยา ธรรมอภิพล, 3. ผศ.ทรงพันธ์ ตันตระกูล (ผู้ดำเนินรายการ: นายเอกพันธ์ กันระมั่ง)			
เวลา	หมายเลขบทความ	ชื่อบทความ	ชื่อผู้นำเสนอ
13.00 – 13.20 น.	923	การแยกขยะของบ้านนาแก หมู่ 2 ตำบลผาบึง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย	กมลทิพย์ คุณพอง
13.20 – 13.40 น.	954	การดำเนินงานเพื่อพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ศูนย์ส่งเสริมกสิกรรมไร้สารพิษวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา	อัครภรณ์ ศรีหะชัย
13.40 – 14.00 น.	967	การศึกษาบำบัดน้ำเสียจากโรงงานมะพร้าว กรณีศึกษาโรงงานผลิตมะพร้าว ตำบลบางนางลี่ อำเภอ้อมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม	ฐิตาพร ชันธาฤทธิ์
14.00 – 14.20 น.	984	พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนชุมชนตลาด ตำบลแม่กลอง อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ในช่วงการแพร่ระบาดของโรค COVID-19	ชญัญญา นุช โฆษิต พาณิชัย
14.20 – 14.40 น.	993	การเปลี่ยนแปลงจากการทำเกษตรเคมีมาเป็นเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มแปลงใหญ่ข้าว ตำบลหัวฝาย อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่	พัชรินทร์ ชุ่มเย็น
14.40 – 15.00 น.	1063	การจัดการขยะติดเชื้อจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของชุมชนหลังวัดคอนตูม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี	บุษราภรณ์ สุวรรณเสวก
15.00 – 15.20 น.	1126	พฤติกรรมบริโภคอาหารของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในสถานการณ์แพร่ระบาดโควิด-19	จงวิสุทธิ์ ลอยลม, ชินภพ ขอบุญ, พีรวิทย์ สุขนิกร

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ระดับปริญญาบัณฑิต ห้องที่ 4 HB 7401 เศรษฐกิจชุมชน และการปรับตัวของผู้ประกอบการ	
ในสถานการณ์โควิด-19 (2)	
การยกระดับกระบวนการด้านการผลิต วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรระดับผักชี หมู่ 12 ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี <i>ธีรดา สุปัญญาบุตร และวันชัย เจือบุญ.....</i>	415
พฤติกรรมการใช้บริการร้านกาแฟสดของผู้บริโภคร้านคุณคอฟฟี่ ตำบลหนองหว่า อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว <i>วลัยพรรณ ธีรวัฒน์วิณิช และเกศราพร พรหมนิมิตกุล.....</i>	428
การปรับตัวและการรับมือของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารบ้านแม่เงย-โคกม่วง ในสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา-2019 อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา <i>ณัฐธิดา จันทร์ตัน, ณัฐธณิชา เกื้อช่วย และเอมอร เจียรมาศ.....</i>	440
การปรับตัวของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด สาขาบางโพ กรุงเทพมหานคร ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 <i>สุพิชฌาย์ จันทนดิษฐ์และเกศราพร พรหมนิมิตกุล.....</i>	447
แนวทางการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนกลุ่มไข่เค็มสตรีบ้านโนนต อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา <i>วารุส มาพูล, อภิชาติ สุจจามันท์ และธิดิพัทธ์ บุญปก.....</i>	458
กระบวนการดำเนินงานที่นำไปสู่ความเข้มแข็งของกลุ่มจักสานเชือกมัดฟาง ตำบลบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา <i>ณัฐธนรี สุวรรณชาติ, มรกต เขียวนุสรณ์, สุกัญญา โต๊ะหลัง และอัปดุลเลาะ เจ๊ะหลง.....</i>	471
กลยุทธ์ในการขายของธุรกิจร้านกาแฟสดสมัยใหม่ กรณีศึกษาในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี <i>สมศักดิ์ คมทา และสุนี คำนวลศิลป์.....</i>	483
การพัฒนาต้นแบบบรรจุภัณฑ์พริกกลาบ กลุ่มแม่บ้านชุมชนแม่แพะ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ <i>ทิมาณรัักษ์ พงศ์กสิณภพ และปรีวิทย์ ไวทยาชิวะ.....</i>	493
รูปแบบการจัดงานอีเว้นท์ในช่วงชีวิตวิถีใหม่ของผู้ประกอบการ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง <i>พิชชาวีร์ สานใจวงศ์ และธงชัย ภูวนาถวิจิตร.....</i>	506
ระดับปริญญาบัณฑิต ห้องที่ 5 HB 7201 ความมั่นคงด้านอาหารและการจัดการสิ่งแวดล้อม (1)	
การแยกขยะของบ้านนาแก หมู่ 2 ตำบลผาบึง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย <i>กมลทิพย์ คุณพอง และภูมิ เพชรกาญจนาพงศ์.....</i>	514
การดำเนินงานเพื่อพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ศูนย์ส่งเสริมกสิกรรมไร้สารพิษวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา <i>อัครภรณ์ ศรีหะชัย และศุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว.....</i>	519
การศึกษาบำบัดน้ำเสียจากโรงงานมะพร้าว กรณีศึกษาโรงงานผลิตมะพร้าว ตำบลบางนางลี่ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม <i>ฐิตาพร ชันธฤทธิและศุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว.....</i>	528
พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนชุมชนตลาด ตำบลแม่กลอง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ในช่วงการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 <i>ชัญญาณุช โฆษิตพานิชย์ และเกศราพร พรหมนิมิตกุล.....</i>	535

พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนชุมชนตลาด ตำบลแม่กลอง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19

SOLID WASTE MANAGEMENT BEHAVIOR OF PEOPLE IN TALAT COMMUNITY, MEA KLONG SUB-DISTRICT, MUANG DISTRICT, SAMUT SONGKHRAM PROVINCE DURING THE COVID-19 EPIDEMIC

ชญานุช โฆษิตพานิชย์¹และ เกศราพร พรหมนิมิตกุล²

บทคัดย่อ

การศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนชุมชนตลาด ตำบลแม่กลอง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนชุมชนตลาด ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนชุมชนตลาด ในช่วงการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตลาด ตำบลแม่กลอง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยใช้วิธีสุ่มแบบลูกโซ่ 2) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 คน และ 3) เจ้าหน้าที่เก็บขยะของเอกชน จำนวน 2 คน โดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง

ผลการศึกษาแยกเป็น 4 ประเด็น 1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับขยะประชาชนมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับขยะ ทราบถึงลักษณะขยะในพื้นที่ของตนเอง แต่ไม่มีการคัดแยกขยะ เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นร้านค้า ร้านอาหาร อาคารพาณิชย์ ทำธุรกิจ ไม่สะดวกต่อการคัดแยกขยะ แต่มีการนำขยะรีไซเคิลแยกไปขายอยู่บ้าง 2) พฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชนในสถานการณ์ COVID-19 แบ่งออกเป็น 3 ด้าน 1. พฤติกรรมในการลดปริมาณขยะ ประชากรในชุมชนตลาดมีการลดปริมาณขยะโดยการนำภาชนะของตนเองไปใส่อาหารหรือเครื่องดื่มเพราะอยู่ใกล้ตลาด 2. พฤติกรรมในการคัดแยกขยะในชุมชนตลาดไม่คัดแยกขยะเพราะขยะไม่ได้เยอะเท่าไรหรือยากจะคัดแยกขยะพลาสติกบ้างเศษอาหารหน้ากากอนามัยทั้งรวมกันเป็นถุงเดียว การนำถุงพลาสติกหิ้วกลับมาใส่เป็นถุงขยะ พฤติกรรมในการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์พบว่า มีการนำขวดพลาสติก กระป๋อง ลังกระดาษเก็บไปขาย อาหารที่กินเหลือนำไปให้สุนัขทาน นำถุงพลาสติกกลับมาใช้เป็นถุงขยะ 3) ความแตกต่างของขยะก่อน-ปัจจุบันการแพร่ระบาด COVID-19 พบว่า เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโรคทำให้นักท่องเที่ยว ร้านค้าไม่มาขายของ ทำให้ขยะที่มาจากร้านค้าน้อยลงตามร้านค้าที่ไม่มาขายด้วย 4) สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ยังต้องการใช้ถุงพลาสติกในการใส่สิ่งของอยู่ ไม่ได้พกถุงผ้าเพราะท้อหวั่น การแยกขยะต้องใช้ถุงใบใหม่ไม่คุ้มกับถุงขยะ เช่น ทิ้งหน้ากากอนามัยมีแค่อันเดียวถ้าแยกถุงใหม่ก็รวม ๆ หลายวัน อาจเกิดการสะสมเชื้อโรค ส่วนขวดพลาสติก ขวดแก้ว ลังกระดาษ ที่นำไปขายได้ราคาไม่ดี ไม่มีพื้นที่ในการจัดเก็บขยะเหล่านั้น ปัญหาที่ส่งผลต่อการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ พบว่าประชาชนไม่ทราบว่า จะนำขยะเหล่านั้นกลับมาใช้ประโยชน์อะไร ถึงนำมาใช้ใหม่ก็ใช้ไม่ได้นานสุดท้ายก็ต้องทิ้งอยู่ดี

คำสำคัญ: พฤติกรรมการจัดการขยะ, การลดปริมาณขยะ, การคัดแยกขยะ, การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์

Abstract

A study of solid waste management behavior of people in Talat community, Mae Klong Sub-district, Muang District, Samut Songkhram Province in the situation of COVID-19 epidemic, two main objectives including 1) to study solid waste management behavior of people in the market community

¹ นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

in the situation of the epidemic of COVID-19 2) To study the problems and obstacles in the management of solid waste of people in the market community during the COVID-19 epidemic. Key informants were divided into 3 groups: 1) people living in the Talat community, Mae Klong Sub-district, Muang District, Samut Songkhram Province. who were selected using a random chain method, 2) a director of the Department of Public Health and Environment, and 3) two waste collectors from a private organization who were selected using a specific data provider selection method.

The findings revealed four issues. 1) People had general knowledge about garbage and knew nature of the waste in their area. However, no waste sorting was done as most of the people were doing business in the shops, restaurants, or commercial buildings, making it, inconvenient for them to sort the waste out. Only some recycled waste was separated to be sold. 2) Waste management behavior of people during the COVID-19 situation. was categorized into 3) three aspects. 1. People in the market community reduced the amount of waste by bringing their own containers to put in food or beverages because they lived near the market. 2. The community did not separate the garbage because there was not a lot of it. A little bit of plastic waste, food scraps, and hygienic masks were thrown together into one bag. Plastic bags with handles were reused as trash bags. The behavior of recycling waste was that used Plastic bottles, cans, and paper crates were collected for sale. Leftover food was given to the dog to eat, and used plastic bags were reused as garbage bags. 3) The amount of waste found at the moment was less than that before the COVID-19 epidemic as tourists could not come to 4) Problems and obstacles in solid waste management were, that people still wanted to use plastic bags instead of cloth bags because they were bulky. Garbage separation required a new bag which was, not worth. For example, if you used a new separated bag to dispose only one face mask, it could take many days to fill out the bag with other garbage and germs could be accumulated. Used plastic bottles, glass bottles, and paper crates were sold at a low price. There was is no space to store those wastes. Problems towards waste recycling were that people did not know how to reuse those wastes. Even if they were reused, they could not be used for a long time and eventually had to be discarded anyway.

Keywords: WASTE MANAGEMENT BEHAVIOR, WASTE REDUCTION, WASTE SORTING, REUSING WASTE

1. บทนำ

ปัญหาขยะมูลฝอยของประเทศไทย เป็นปัญหาที่อยู่คู่สังคมไทยมาอย่างยาวนานทั้งในเรื่องปริมาณการผลิตขยะที่เพิ่มขึ้น สาเหตุมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้การใช้ชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป เกิดปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันเกิดโรคระบาด Covid-19 ประชาชนต้องมีการเปลี่ยนการทำงานในรูปแบบ Work form home และเรียนออนไลน์ ผู้คนไม่กล้าออกจากบ้าน หรือไม่ได้นั่งรับประทานอาหารที่ร้าน ทำให้มีการสั่งอาหารกลับมารับประทานที่บ้านหรือรูปแบบเดลิเวอรี่ ผลที่ตามมาคือขยะส่วนใหญ่เป็นขยะพลาสติก และยังมีประเภทขยะจำนวนมากที่เพิ่มขึ้นคือขยะติดเชื้อ เช่นหน้ากากอนามัย ถ้าคัดแยกหรือกำจัดไม่ถูกวิธีปะปนกับขยะชนิดอื่น ทำให้ขยะที่สามารถกลับมารีไซเคิลได้ก็ต้องถูกทำลายไป

ชุมชนตลาดตั้งอยู่ในเขตตำบลแม่กลอง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นชุมชนเมือง ส่วนใหญ่จะเป็นอาคารพาณิชย์ ร้านค้า ศูนย์รวมตลาด ตลาดสดเทศบาล ตลาดผลไม้ ตลาดเอกชน ตลาดร่มหุบ และเป็นบริเวณปลอดถังขยะ เป็นแหล่งท่องเที่ยวและค้าขายทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่เพื่อจับจ่ายสินค้าจำนวนมากจึงมีปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้น หากชุมชนมีพฤติกรรมการจัดการขยะที่เหมาะสมย่อมส่งผลต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมในชุมชน

ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญเหล่านี้ จึงต้องการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชน ตลาด ในสถานการณ์โรคระบาด Covid-19 เพื่อให้ทราบว่าประชาชนมีการจัดการขยะต้นทางอย่างไร และศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการจัดการขยะของประชาชนชุมชนตลาด ซึ่งผลการศึกษานี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลไปปรับใช้เรื่องการจัดการขยะในชุมชน เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยในพื้นที่ชุมชนตลาดและช่วย แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในระยะยาวต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนชุมชนตลาด ตำบลแม่กลอง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19
- 2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนชุมชนตลาด ตำบลแม่กลอง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19

3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนชุมชนตลาด ตำบลแม่กลอง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค Covid-19” ได้กำหนดหัวข้อทฤษฎีและแนวคิดเพื่อประกอบการวิจัย ดังต่อไปนี้

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

ธงชัย ทองทวี (2553 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) นิยามคำว่าขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของที่ไม่ใช้แล้วหรือสิ่งปฏิกูล เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์และสัตว์ที่สร้างขึ้น จากการดำรงชีวิต การขับถ่ายมูลสัตว์ และการบริโภค

กรมควบคุมมลพิษ (2564:2) ให้ความหมาย ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งปฏิกูล เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร แก้ว มูลสัตว์ ชากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น รวมถึงขยะติดเชื้อ ขยะที่เป็นพิษหรืออันตรายต่อชุมชน

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2550:6) แบ่งขยะออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) ขยะอินทรีย์ หรือขยะมูลฝอยย่อยสลาย คือ ขยะเน่าเสีย และย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมัก ทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ 2) ขยะรีไซเคิล หรือขยะมูลฝอยที่ยังใช้ได้ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้ สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น แก้ว กระดาษ กระป๋องเครื่องดื่ม เศษพลาสติกเศษโลหะ อลูมิเนียม ยางรถยนต์ ก่อสร้างเครื่องตีแบบ UHT 3) ขยะทั่วไป หรือขยะมูลฝอยทั่วไป มีลักษณะย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใส่ขนม ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก ห่อลูกอม โฟมเปื้อนอาหาร 4) ขยะอันตราย หรือขยะมูลฝอยอันตราย คือขยะที่มีการปนเปื้อนวัตถุอันตรายต่างๆ ได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกัมมันตภาพรังสี วัตถุติดกร่อน วัตถุที่ทำให้เกิดการระคายเคือง ไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นที่ทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ โทรศัพท์ กระป๋องสเปรย์

การจัดการขยะมูลฝอยต่างๆ ในครัวเรือน (2565) มีดังนี้ 1) ใช้น้อย (Reduce) ใช้ผลิตภัณฑ์เดิม ลดการใช้บรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก ใช้ภาชนะอื่นทดแทน 2) ใช้ซ้ำ (Reuse) การนำสิ่งของที่ใช้แล้วมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า นำวัสดุเหลือใช้มาดัดแปลงใช้ประโยชน์หรือเลือกผลิตภัณฑ์ที่ใช้ซ้ำได้หลายๆ ครั้งแทนผลิตภัณฑ์ที่ใช้ครั้งเดียว 3) นำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) นำวัสดุที่ยังสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้มาหมุนเวียนกลับเข้ามาสู่กระบวนการแต่ละประเภทเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์หรือสร้างมูลค่า เช่น การคัดแยกขยะ ขวดแก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ขยะมูลฝอยหมายถึง วัสดุที่ไม่ใช้แล้ว เศษกระดาษ เศษอาหาร สิ่งปฏิกูล แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) ขยะย่อยสลาย เช่นเศษอาหาร เปลือกผลไม้ ขยะที่สามารถย่อยสลายได้ง่าย 2) ขยะรีไซเคิล หมายถึงขยะที่สามารถนำกลับมาผลิตใหม่ได้ หรือนำกลับมาใช้ประโยชน์ เช่น ก่อสร้าง ขวดพลาสติก ขวดแก้ว 3) ขยะทั่วไป หมายถึงขยะที่ย่อยสลายยาก ไม่คุ้มค่าที่จะนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น ห่อลูกอม โฟมเปื้อนอาหาร 4) ขยะอันตราย หมายถึงขยะที่ปนเปื้อนส่งผลอันตรายต่อชุมชนและสภาพแวดล้อม ต้องมีการจัดเก็บและกำจัดที่ถูกต้อง

3.2 เทศบัญญัติเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม เรื่องหลักเกณฑ์การคัดแยกขยะ พ.ศ.2562

การกำหนดเกณฑ์การคัดแยกมูลฝอยเพื่อรณรงค์สร้างความรับรู้ ความเข้าใจและจิตสำนึกให้ประชาชนมณฑลท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการลดปริมาณและคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ มีความตระหนักรู้และรับผิดชอบในการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดมูลฝอย ซึ่งทางเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม เรื่องหลักเกณฑ์การคัดแยกขยะมูลฝอย พ.ศ.2562

ในเทศบัญญัติเทศบาลเมืองสมุทรสงครามข้อ 3 ได้กล่าวถึงมูลฝอย หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ ชากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เกี่ยวข้องจากถนน ตลาดที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่นและหมายความรวมถึงมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน มูลฝอยอินทรีย์หมายถึง มูลฝอยที่ย่อยสลายได้ง่ายเช่น ชากหรือชิ้นส่วนจากพืช มูลสัตว์ เศษอาหาร มูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ หมายถึง มูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้หรือนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ได้ เช่น แก้วน้ำ กระดาษ โลหะ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายกับชุมชน หมายถึง มูลฝอยที่ปนเปื้อนหรือมีส่วนประกอบที่เป็นวัตถุอันตรายหรือส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของบุคคล หรือมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เช่น หลอดไฟ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่

เทศบัญญัติเทศบาลเมืองสมุทรสงครามข้อ 4 ได้กล่าวว่า ให้เจ้าของผู้ครอบครองอาคารคัดแยกมูลฝอยแต่ละประเภท 1) มูลฝอยทั่วไป 2) มูลฝอยอินทรีย์ 3) มูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่ 4) มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน

เทศบัญญัติเทศบาลเมืองสมุทรสงครามข้อ 5 ได้กล่าวว่า เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารต้องบรรจุมูลฝอยที่คัดแยกแล้วแต่ละประเภทตามข้อ 4 ในถุงหรือภาชนะบรรจุมูลฝอยให้เพียงพอเหมาะสมกับประเภทมูลฝอยนั้น ซึ่งถุงที่บรรจุมูลฝอยต้องมีความทนทาน ไม่ฉีกง่าย ไม่รั่วซึม มีขนาดที่เหมาะสมเคลื่อนย้ายได้สะดวก สามารถปิดปากถุงได้อย่างมิดชิด ส่วนภาชนะที่บรรจุมูลฝอยต้องทำมาจากวัสดุที่แข็งแรง มีความทนทาน ไม่รั่วซึม

ในเทศบัญญัติเทศบาลเมืองสมุทรสงครามข้อ 6 ได้กล่าวว่ามูลฝอยมีสภาพลักษณะหรือขนาดที่ไม่สามารถบรรจุในถุงหรือภาชนะบรรจุมูลฝอยให้คัดแยกไว้ต่างหาก ตามประเภทมูลฝอย โดยต้องจัดให้ถูกสุขลักษณะ

เทศบัญญัติเทศบาลเมืองสมุทรสงครามข้อ 7 ได้กล่าวว่าให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารนำถุงหรือภาชนะที่บรรจุมูลฝอยที่คัดแยกประเภทแล้ว ทั้งตามวัน เวลา สถานที่ที่เทศบาลเมืองประกาศกำหนด

เทศบัญญัติเทศบาลเมืองสมุทรสงครามข้อ 8 ได้กล่าวว่า ผู้ใดฝ่าฝืนเทศบัญญัตินี้มีโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า เทศบัญญัตินี้กล่าวถึง ขยะมูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ให้เจ้าของผู้ครอบครองอาคารคัดแยกมูลฝอยแต่ละประเภท 1) มูลฝอยทั่วไป 2) มูลฝอยอินทรีย์ 3) มูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่ 4) มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชนนำแต่ละประเภทใส่ถุงหรือภาชนะที่มิดชิด ไม่ฉีกง่าย ทนทาน มีขนาดเหมาะสม เคลื่อนย้ายสะดวก หากไม่สามารถบรรจุในถุงหรือภาชนะให้คัดแยกไว้ต่างหากตามประเภทมูลฝอย และทั้งตามวัน เวลา สถานที่ที่เทศบาลประกาศกำหนด หากฝ่าฝืนโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ในการจัดการขยะ

ทางจิตวิทยา พฤติกรรมมนุษย์ สามารถเป็นในรูปแบบทั่วไป ผิดปกติ ยอมรับได้ หรือยอมรับไม่ได้ มนุษย์ยอมรับและแสดงพฤติกรรมออกมาโดยใช้บรรทัดฐานความคิดทางสังคมของตนเอง ในทางจิตวิทยา พฤติกรรมไม่มีความหมาย คือเป็นการแสดงออกพื้นฐานของแต่ละบุคคล ตามค่านิยมทางจริยธรรม พฤติกรรมมนุษย์จึงคิดอยู่กับความปกติทั่วไป ผิดปกติ ที่ยอมรับได้หรือยอมรับไม่ได้ของผู้อื่น

พินธุทิพย์ รามสูต (2540: 141) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง ปฏิกริยาหรือกิจกรรมที่ผู้ถ่ายทอดพฤติกรรมแสดงออกมา ทั้งสังเกตได้หรือผู้สังเกตไม่ได้มีทั้งพฤติกรรมที่สังเกตไม่ได้คือพฤติกรรมภายใน คือความคิด และสังเกตได้ คือพฤติกรรมภายนอก เช่น การพูด การกระทำ

เอกรินทร์ กลิ่นหอม (2553: 24) กล่าวว่า พฤติกรรมในการจัดการขยะ หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติที่แสดงออกมาสัมพันธ์กับความรู้ ทศนคติ และการปฏิบัติ 1) มีความรู้ในการจัดการขยะ คือมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับขยะว่าขยะมีกี่ประเภท การลดปริมาณขยะ การคัดแยกขยะและการนำกลับมาใช้ประโยชน์ 2) ทศนคติในการจัดการขยะ คือ

มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น เกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัย 3) การปฏิบัติ คือการปฏิบัติที่ถูกต้องในการจัดการขยะ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า พฤติกรรม คือการกระทำที่แสดงออกมาจากความรู้สึกนึกคิด ทั้งพฤติกรรมภายนอกที่สามารถมองเห็นได้ และพฤติกรรมภายในเป็นความคิด ความรู้สึก ที่ไม่สามารถมองเห็นได้

3.4 ข้อมูลเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรค COVID-19

COVID-19 เป็นไวรัสที่สามารถติดได้ทั้งคนและสัตว์ ซึ่งเริ่มระบาดพบครั้งแรกในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน เดือนธันวาคม 2019 ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติของสาธารณรัฐประชาชนจีน ประกาศว่าการแพร่ระบาดครั้งนี้มีความเกี่ยวข้องกับตลาดขายอาหารทะเลแห่งหนึ่งในเมืองอู่ฮั่น ซึ่ง Covid-19 โดยหลักแล้ว การแพร่เชื้อจากคนสู่คนเกิดขึ้นในระบบทางเดินหายใจและปอด ผ่านทางละอองจากจุกหรือปากขับออกมาจากผู้ป่วยด้วยการไอหรือจาม เราได้รับเชื้อจากการหายใจนำฝอยละอองจากผู้ป่วยเข้าไป หรือนำมือไปสัมผัสฝอยละอองเหล่านั้น แล้วนำมาจับบริเวณใบหน้า

ประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อรายแรกเมื่อเดือนมกราคม 2563 พบผู้ป่วยที่ติดเชื้อในประเทศไทยกระทรวงสาธารณสุขจึงออกประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2563 กำหนดให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID- 19 เป็นโรคติดต่ออันตราย ให้ประชาชนเฝ้าระวังป้องกัน และควบคุมโรคติดต่ออันตราย การแพร่กระจายของเชื้อ covid-19 ระบาดหนักอย่างรวดเร็ว เนื่องจากลักษณะการแพร่เชื้อส่วนใหญ่มาจากการแพร่กระจายผ่านการสัมผัสกับผู้ติดเชื้อผ่านทางละอองเสมหะ การไอ จาม น้ำมูก น้ำลาย ละอองขนาดเล็กระหว่างการจาม กรมควบคุมโรคได้อธิบายอาการที่มักพบเจอในผู้ป่วย เริ่มจากแสดงอาการเล็กน้อย สามารถรักษาได้ ไปจนถึงอาการรุนแรงทำให้เสียชีวิต (กรมควบคุมโรค, 2563: ข) อาการมีดังนี้ ปวดศีรษะ ไอ จาม น้ำมูกไหล หายใจลำบาก เจ็บคอ เป็นไข้ ลื่นไม่รับรส จมูกไม่ได้กลิ่น อ่อนเพลีย อูจจาระร่วง ปวดบวม โรคระบบทางเดินหายใจฉับพลันร้ายแรง ปอดอักเสบ การทำงานของไตลดลง และไตวาย ซึ่งอาการทั่วไปของโรค COVID-19 ที่พบมากคือ ไข้ ไอ ลื่นไม่รับรส จมูกไม่ได้กลิ่น และอ่อนเพลีย ส่วนอาการที่พบผู้ป่วยบางราย ปวดเมื่อยท้องเสีย ตาแดง ผื่นขึ้นตามผิวหนัง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าโรคระบาด COVID-19 เป็นการแพร่กระจายผ่านการสัมผัสกับผู้ติดเชื้อผ่านละอองเสมหะ การไอ จาม น้ำมูก น้ำลาย ละอองขนาดเล็กระหว่างการจาม เป็นการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว มีอาการปวดศีรษะ ไอ จาม น้ำมูกไหล หายใจลำบาก เจ็บคอ เป็นไข้ ลื่นไม่รับรส จมูกไม่ได้กลิ่น อ่อนเพลีย อูจจาระร่วง ปวดบวม โรคระบบทางเดินหายใจฉับพลันร้ายแรง ปอดอักเสบ การทำงานของไตลดลง และไตวาย ซึ่งอาการทั่วไปของโรค COVID-19 ที่พบมากคือ ไข้ ไอ ลื่นไม่รับรส จมูกไม่ได้กลิ่น และอ่อนเพลีย ส่วนอาการที่พบผู้ป่วยบางราย ปวดเมื่อยท้องเสีย ตาแดง ผื่นขึ้นตามผิวหนัง หากผู้ติดเชื้อมีการใช้สิ่งของแล้วทิ้งที่มีการกระจายตัวของละอองน้ำลาย อาจทำให้ขยะเหล่านั้นแพร่กระจายเชื้อโรคไปอย่างรวดเร็ว

3.5 ข้อมูลพื้นที่ศึกษา

ชุมชนตลาดเป็นเขตชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางการค้าขายและบริการการคมนาคมขนส่งการรักษาพยาบาลและเป็นแหล่งท่องเที่ยวดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวชมเมือง เป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจนักท่องเที่ยวเข้ามาจับจ่ายใช้สอยซื้ออาหารทะเลสด และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และมีตลาดสดทางรถไฟหรือตลาดร่มหุบที่มีแห่งเดียวในประเทศไทย ช่วงปริมาณขยะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดและขาดการจัดการขยะที่ถูกสุขลักษณะและขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำจัดขยะ สถานการณ์ จากการรวบรวมข้อมูลด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม ในปี 2560 สมุทรสงคราม ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงครามไม่มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยตั้งอยู่ในพื้นที่มีสถานที่ขนถ่ายขยะมูลฝอยเพียง 1 แห่ง ตั้งอยู่ในตำบลคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ดำเนินการโดย บริษัท เอสเอ็นทีเทค จำกัด มีระบบการดำเนินการโดนระบบคัดแยก ส่วนที่ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์นำไปกำจัดยังสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในจังหวัดราชบุรีและจังหวัดเพชรบุรีเป็นสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ที่มีการกำจัดด้วยวิธีฝังกลบแบบเทกองควบคุม (Control Dump) ทั้งนี้การจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม ทั้งหมดจ้างเอกชนดำเนินการ มีการเก็บตนเอง แต่จ้างเอกชนกำจัดและจ้างเอกชนดำเนินการเก็บขนและกำจัด (สถานการณ์ด้านขยะมูลฝอยในจังหวัดสมุทรสงคราม, ม.ป.ป. : 56)

ของเสียอันตรายชุมชน จังหวัดสมุทรสงครามได้มีการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดตั้งภาชนะรองรับของเสียตรายจากชุมชนในทุกหมู่บ้านจัดเก็บรวบรวมไว้เพื่อรอการรวบรวมส่งยังศูนย์รวบรวมของจังหวัด และนำไปกำจัดต่อไปมีการรวมกลุ่มกันในการเก็บรวบรวมและขนส่งของเสียอันตรายแบบส่วนรวม โดยมีเทศบาลเมืองจังหวัดสมุทรสงครามเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ เริ่มดำเนินการในพื้นที่ของตนเองก่อน จากนั้นสนับสนุนและบริการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ในพื้นที่ต่อไป (ของเสียอันตรายชุมชนสมุทรสงคราม, ม.ป.ป.)

จังหวัดสมุทรสงครามได้มีแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัด ดังนี้ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายให้ เป็นไปตาม Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายอย่างมีประสิทธิภาพดำเนินไปอย่างเป็นระบบ 2) ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการรวมกลุ่มในการเก็บรวบรวมและขนส่งของเสียอันตรายแบบส่วนรวมมีเทศบาลเมืองเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ และ 3) ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ต้นทางโดยใช้หลัก 3 R (การบริหารจัดการขยะมูลฝอย, ม.ป.ป. : 58)

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2555) ทำการวิจัยเรื่อง “การใช้ประโยชน์และการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนประชาชนตำบลสวนหลวง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม” พบว่าการตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ประกอบอาชีพรับจ้าง เกษตรกรรม ทำสวนโดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหัวหน้าครัวเรือน ในแต่ละครัวเรือนมีกิจกรรมก่อให้เกิดขยะมูลฝอย ขยะแต่ละประเภทที่เกิดขึ้นในครัวเรือน ขยะเปียกพบมากที่สุด มักเป็นเศษอาหาร เศษข้าวเศษเนื้อสัตว์ ขยะ Recycle พบมากที่สุดมักเป็นขวด พลาสติกขวดแก้ว ขยะทั่วไปที่พบมากที่สุด ได้แก่ กลัง หลอดไฟ น้ำทิ้งหรือน้ำเสียของครัวเรือนนั้นเป็นน้ำทิ้งที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆ ของครัวเรือน เช่น การหุงต้ม ประกอบอาหาร การล้างถ้วยชาม การใช้ประโยชน์จากน้ำทิ้งหรือจากขยะของครัวเรือน ได้มีการดำเนินการคัดแยกขยะแต่ละประเภทเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ นำขยะเปียกหรือขยะอินทรีย์ มาใช้ประโยชน์ นำไปขายและนำไปทำแก๊สชีวภาพ และนำขยะ Recycle ไปขายมากที่สุด รองลงมาคือ นำขยะ Recycle ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ เช่น การใช้ประโยชน์จากน้ำทิ้งของครัวเรือน พบว่าครัวเรือนเกือบทั้งหมดนำน้ำทิ้งมาใช้ประโยชน์ในการรดน้ำต้นไม้ในบริเวณบ้านตัวเอง ในครัวเรือนมีกิจกรรมดำเนินการลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในครัวเรือน เช่น ใช้วัสดุหลายๆ ครั้งก่อนทิ้ง ใช้ถุงผ้า มีขยะหลายใบเพื่อแยกทิ้งขยะแต่ละประเภท มีการดำเนินการลดปริมาณน้ำ

ณัฐดี สุขช่วย (2558) ได้ทำวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภอรัฐประเทส จังหวัดสระแก้ว” ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน ว่ามีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในระดับมากน้อยเพียงใด โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่านใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยของสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย และพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่านแตกต่างกัน ซึ่งพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะของประชากรในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมลดขยะมูลฝอย อยู่ระดับปานกลาง 2) ด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีการคัดแยกในระดับน้อย ในครอบครัวมีการคัดแยกขยะประเภทวัสดุพลาสติกก่อนนำไปทิ้งลงในถังขยะ คัดแยกแบตเตอรี่โทรศัพท์ก่อนทิ้งลงในถังขยะ 3) ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการนำกลับมาใช้ใหม่ในระดับปานกลาง มักนำขยะประเภทกล่องกระดาษ หนังสือพิมพ์ เก็บไว้ขายหรือนำกลับมาใช้ใหม่

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตลาด ตำบลแม่กลอง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 10 คน ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยใช้วิธีสุ่มแบบลูกโซ่ (snowball sampling) 2) ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน โดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง ได้แก่

ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองจังหวัดสมุทรสงคราม และ 3) เจ้าหน้าที่เก็บขยะของเอกชน จำนวน 2 คน โดยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2.1 ข้อมูลทุติยภูมิ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นการเก็บข้อมูลจากเอกสารงานวิชาการ ผลงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความวิชาการต่างๆ โดยเลือกส่วนที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเนื้อหาและมีความสัมพันธ์กับบทสัมภาษณ์

4.2.2 ข้อมูลปฐมภูมิ กำหนดประเด็นคำถามหลักในการสัมภาษณ์ ประเด็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนชุมชนตลาดในสถานการณ์ COVID-19 ปัญหาเกี่ยวกับขยะในชุมชน จัดทำแนวคำถามและส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของประเด็นและนำมาปรับปรุงแก้ไข เมื่อปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว นำแนวคำถามไปสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา โดยนำข้อมูลจากการถอดเทปสัมภาษณ์อย่างละเอียด มาวิเคราะห์จัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นที่จะศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัยที่กำหนดไว้ ตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล พิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้นั้นถูกต้องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง โดยตรวจสอบแหล่งข้อมูล พิจารณาในแหล่งบุคคล หมายถึง ผู้ให้ข้อมูลที่ต่างกันให้ข้อมูลเหมือนกันหรือไม่

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับขยะ

ประชาชนมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับขยะ ทราบถึงลักษณะขยะในพื้นที่ของตนเองมี 4 ประเภท ได้แก่ 1) ขยะแห้ง เช่น ถูพลาสติก แก้วพลาสติก ขยะทั่วไปที่อยู่ในครัวเรือน 2) ขยะเปียก เศษอาหาร มูลสัตว์ เปลือกกุ้ง เปลือกหอย น้ำ ก๋วยเตี๋ยว 3) ขยะรีไซเคิลขวดพลาสติก ลังกระดาษที่สามารถนำไปขายได้ 4) ขยะอันตราย เช่น หน้ากากอนามัย ชุดตรวจ ATK แต่ไม่มีการคัดแยกขยะ เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นร้านค้า ร้านอาหาร อาคารพาณิชย์ ทำธุรกิจ

5.2 เกี่ยวกับพฤติกรรมจัดการขยะของประชาชนในสถานการณ์ Covid-19

1) ด้านพฤติกรรมในการลดปริมาณขยะ

จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมของประชากรในชุมชนตลาดมีการลดปริมาณขยะโดยการนำแก้วของตนเองไปซื้อน้ำเพราะแก้วของตนเองเก็บความเย็นได้นานกว่าแก้วพลาสติกของร้าน ซึ่งแก้วพลาสติกมีไอน้ำข้างๆ ซึ่งทำให้เปียกไม่สะดวก ถ้าซื้ออาหารบริเวณใกล้เคียงจะนำจานหรือภาชนะของตนเองไปใส่แล้วนำกลับมาที่บ้าน เวลาออกไปซื้อของข้างนอกจะมีการนำถุงผ้าไปด้วยเวลาอาหารจะส่งแก่ตัวอาหารนั้นไม่จำเป็นต้องใส่ถุงหุ้มหิ้ว ก็นำใส่ถุงผ้าเลย การไปห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อต่างๆ มีการรณรงค์ไม่รับถุงพลาสติก ซึ่งถ้าจะรับต้องเสียเงินก็นำถุงผ้าไปใส่ของหรือนำใส่รถของตนเอง การเลือกใช้สิ่งของจะเลือกใช้วัสดุที่ไม่สิ้นเปลืองทนทานใช้ได้นานๆ เลือกซื้อของชนิดเติมรีฟิล แต่บางส่วนไม่สะดวกในการลดใช้พลาสติกเนื่องจากต้องการความสะดวกสบายไม่พกถุงผ้า

2) ด้านพฤติกรรมในการคัดแยกขยะ

จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมของประชาชนส่วนใหญ่ไม่คัดแยกขยะเพราะมีขยะไม่ได้มากนักอย่างละชนิดน้อยถุงพลาสติกบ้างเศษอาหารบ้างหน้ากากอนามัยทั้งหมดเป็นถุงเดียว แต่บางส่วนมีปริมาณที่เยอะไม่คัดแยกเพราะไม่มีเวลาและถังขยะในบ้านมีถังเดียวซึ่งจากการศึกษา ปริมาณขยะที่มากจะเป็นร้านค้า อาคารพาณิชย์ มีบางส่วนที่แยกขวดน้ำพลาสติก กระจก กระจกสีเพื่อไปขายเพื่อให้ได้ค่าขนมเล็กน้อย แต่ตอนนี้ราคาขวดถูกมากกว่าจะได้ค่าขนมหนึ่งห่อต้องเก็บหลายกิโลกรัม ส่วนใหญ่ในปัจจุบันไม่ค่อยเก็บแล้วเพราะต้องเก็บหลายกิโลกรัมกว่าจะได้เงินจำนวนมากพอ และไม่มีพื้นที่ที่จะเก็บขวดเหล่านั้น มีการนำถุงพลาสติกหิ้วกลับมาใส่เป็นถุงขยะ นำหนัวยางแยกเก็บไว้ไว้รดของอย่างอื่นต่อ

3) ด้านพฤติกรรมในการนำขยะนำกลับมาใช้ประโยชน์

จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมของประชากรจะมีการนำขวดพลาสติก กระจก ลังกระดาษเก็บไปขาย อาหารที่กินเหลือนำไปให้สุนัข มีการนำหนัวยางไปใช้ต่อ นำขวดพลาสติกไปตัดเพื่อเป็นแก้วเวลาจะต้มน้ำยามจำเป็น นำถุงพลาสติกกลับมาใช้เป็นถุงขยะ หรือนำถุงพลาสติกที่เก็บไว้ใส่มูลสัตว์

5.3 เกี่ยวกับความแตกต่างของชยะก่อน-ปัจจุบันการแพร่ระบาด COVID-19

จากการศึกษาพบว่าในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid-19 มีปริมาณชยะแตกต่างกัน แม้อัตราชยะเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดทำให้ไม่กล้ามาขายและคนไม่ค่อยมาซื้อของ คนที่มาซื้อของส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวคนต่างพื้นที่ ทำให้ชยะน้อยลง แต่ช่วงที่ผ่านมาชยะจะเยอะช่วงเทศกาลต่างๆ อย่างที่ผ่านมาตรุษจีน คนในพื้นที่ นักท่องเที่ยวเริ่มออกมาซื้อของไหว้ จับจ่ายใช้สอยในชุมชนตลาด ทำให้ชยะเพิ่มขึ้น เวลาเก็บชยะก็เพิ่มมากขึ้น เพราะชยะไม่ยอมหมด แต่ถ้าหากมีข่าวการแพร่ระบาดของโควิดเพิ่มมากขึ้น ชยะก็จะน้อยลงเพราะไม่มีคนมาซื้อของ แม้อัตราชยะไม่มาขายของทำให้ชยะน้อยลง ตอนก่อนจะมีโรคระบาด COVID-19 เรายังสามารถคัดแยกชยะได้อยู่บ้าง แต่พอมีโรคระบาด COVID-19 เราไม่สามารถคัดแยกชยะเองได้ เนื่องจากส่วนใหญ่ไม่คัดแยกชยะมาที่หน้ากากอนามัยรวมกัน เราต้องหวังสุขภาพอนามัยของตัวเองก่อน พอไปถึงบ่อชยะจะมีคนคัดแยกชยะอีกที จะมีการฆ่าเชื้อก่อนซึ่งปลอดภัยกว่า

5.4 เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการชยะมูลฝอย

จากการศึกษาพบว่าปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมในการจัดการชยะของประชาชน การคัดแยกชยะ ประชาชนไม่คัดแยกชยะเนื่องจากคิดว่าปริมาณชยะบางประเภทน้อยไม่คุ้มค่าต่อการแยกชยะ ทั้งชยะทุกประเภทในถุงเดียวส่งผลให้พนักงานที่เก็บชยะระแวงในการจัดเก็บและไม่สามารถคัดแยกชยะเหล่านั้นได้ มีการสะสมชยะไว้จนเน่าแล้วค่อยนำออกมาทิ้งเนื่องจากเสียดายชยะ อีกทั้งมีความมั่งงายทิ้งชยะลงถนน ถ้าเป็นเศษชยะชิ้นเล็กๆ ปล่อยให้ตามลม นักท่องเที่ยวต่างถิ่นที่เข้ามาไม่เห็นถึงชยะไม่ทราบว่าทิ้งตรงไหนก็ทิ้งลงพื้น ดังข้อความว่า

“ประชาชนทิ้งชยะไม่เรียบร้อย ทั้งเกลื่อนกลาด บางคนสะสมไว้จนชยะเน่าส่งกลิ่นเหม็นแล้วค่อยนำออกมาทิ้งเนื่องจากเสียดายชยะถุงใหญ่” (อุทิศ แซ่เล่า, ผู้ให้สัมภาษณ์, 2565)

5.5 ข้อมูลการจัดการชยะของชุมชนตลาด

จากการศึกษาพบว่าชุมชนตลาดอยู่ในเขตเทศบาลเมืองมีข้อจำกัดในการกำจัดชยะ เนื่องจากทางจังหวัดไม่มีพื้นที่รองรับ ทางเทศบาลมีการจ้างบริษัทเอกชนเป็น 2 ช่องทาง ในการเก็บชยะ คือ 1) รถนายสะอาดและพนักงานกวาดถนนจะดูแลการเก็บชยะบริเวณชุมชนตลาด บนถนนรัตนาธิเบศร์ และถนนวัดธรรมนิมิต (ตั้งแต่ทางรถไฟราชพฤกษ์) 2) พนักงานเก็บชยะมีรถขยะจอตอร์รับชยะจากรถนายสะอาดและพนักงานกวาดถนนบริเวณข้างสถานีจอตอร์ผู้โดยสารสาธารณะ (ถนนรัตนาวี) ซึ่งจะรวบรวมชยะไปพักที่ตำบลคลองโคนจังหวัดสมุทรสงครามและนำไปกำจัดที่จังหวัดราชบุรี ชุมชนตลาดมีการจัดเก็บชยะทั่วไปวันจันทร์ - วันอาทิตย์ เวลา 13.00 น. และ เวลา 14.00 น. มีจุดทิ้งชยะอันตรายของชุมชนตลาดตามจุดต่างๆ ได้แก่ 1) ร้านแสงสว่าง 2) สถานีรถไฟ 3) หน้าสำนักงานเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม 4) สถานีรถไฟแม่กลอง 5) ถนนศรีจำปา มีการจัดเก็บทุกวันอังคาร สัปดาห์ที่สองของเดือน ทางเทศบาลมีเป้าหมายในการนำร่องจัดการชยะของชุมชนตนเอง ได้แก่ ชุมชนซอยวัดหลังบ้าน ชุมชนชุมชนสายโทรศัพท์ และชุมชนซอยบางจะเกร็ง 34 มีการเข้าไปทำความเข้าใจในพื้นที่ และหาแกนนำทั้ง 3 ชุมชน เพื่อจัดอบรมให้ความรู้และร่วมมือไปพร้อมๆ กันกับเทศบาลทำให้เป็นชุมชนต้นแบบการจัดการชยะ แต่ได้หยุดชะงักไปเนื่องจากเกิดโรคระบาด COVID-19 ทางเทศบาลได้จัดโครงการส่งเสริมการบริหารจัดการชยะมูลฝอยตามหลักการ 3Rs ประชาธิปไตย ประจำปีงบประมาณพ.ศ. 2561 ให้หน่วยงานต่างๆ ได้ทำกิจกรรมที่สื่อถึงการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม สำหรับเทศบาลเมืองสมุทรสงครามจัดกิจกรรมนั้น โดยมีการมอบเกียรติบัตรให้แก่เครือข่ายสิ่งแวดล้อมเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม เป็นกลุ่มจิตอาสา เสียสละเวลา เสียสละความสุขส่วนตัว มาร่วมงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และมีการจัดอบรมให้ความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพ (พิธีเปิดโครงการส่งเสริมการบริหารจัดการชยะมูลฝอยตามหลัก3Rsประชาธิปไตย, 2562)

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยนโยบายการจัดการชยะของชุมชนพบว่า ชุมชนตลาดอยู่ในเขตเทศบาลเมือง มีข้อจำกัดในการกำจัดชยะมูลฝอยเนื่องจากทางจังหวัดไม่มีพื้นที่รองรับ มีการรวบรวมชยะไปพักที่ตำบลคลองโคน จังหวัดสมุทรสงครามและนำไปกำจัดที่จังหวัดราชบุรี ชุมชนตลาดเป็นชุมชนปลอดภัยชยะ มีการจ้างบริษัทเอกชนในการเก็บชยะ และในชุมชน

ตลาดมีที่ทั้งขายอันตรายตามจุดต่างๆ โดยมีการกำหนดช่วงเวลาในการจัดเก็บที่แน่นอน ประชากรในชุมชนทราบถึงความรู้ทั่วไปในการจัดการขยะในเรื่องต่างๆ ทราบการคัดแยกขยะในแต่ละประเภท ซึ่งมี 4 ประเภท ได้แก่ ขยะแห้ง ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยะ หาญพิชัยและ จันทร์ฉาย จันทร์ลา (2561) ศึกษาเรื่อง “การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำน้ำรายณ์ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี” จากการศึกษาพบว่าในพื้นที่กรณีศึกษาเป็นชุมชนปลอดถังขยะ มีวิธีการให้แต่ละบ้านเก็บขยะไว้ในบ้านเมื่อถึงเวลาเก็บขยะเทศบาลจะส่งรถเก็บขยะมาเก็บเพื่อลดปัญหาการสะสมขยะตามจุดทิ้งขยะต่างๆ ที่มีจำนวนจำกัดทำให้ขยะล้นถัง

ผลการวิจัยการศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนพบว่า ประชาชนในชุมชนตลาดส่วนใหญ่เป็นร้านค้า อาคารพาณิชย์ และบ้านเรือน ไม่สะดวกในการคัดแยกขยะ เพราะใช้ถุงขยะอันเดียวรวมถุงประเภท ทั้งขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะรีไซเคิลและขยะอันตราย ซึ่งขยะอันตรายแต่ละวันมีไม่มากส่วนใหญ่เป็นหน้ากากอนามัย ถ้ามาแยกใส่ถุงใหม่จะสิ้นเปลืองถุง และคิดว่าถึงแยกขยะไปพนักงานเก็บขยะไม่ได้แยกอยู่ดี ส่วนขยะรีไซเคิล ผลการวิจัยพบว่าการคัดแยกอยู่บ้างเพราะสามารถนำไปขายได้ เช่น ขวดพลาสติก กระป๋อง ลังกระดาษ มีการลดปริมาณขยะเนื่องจากอยู่ในบริเวณตลาดใกล้ๆ เมื่อจะรับประทานข้าวนำขามไปร้านอาหารแล้วใส่ขามกลับมารับประทานที่บ้าน ไปร้านสรรพสินค้าห้าง มีการลดการไม่รับขวดพลาสติก ถ้ารับถุงจะเสียเงินเพิ่ม ก็นำถุงผ้าไปเองหรือนำใส่ถุงของตนเอง แต่ถ้าต้องการความสะดวกสบายก็ยอมเสียเงินเพิ่ม และนำถุงพลาสติกที่ใส่ของนำมาใส่ขยะหรือใส่มูลสัตว์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐดี สุขช่วย (2558) ที่ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภออรัญประเทศจังหวัดสระแก้ว” พบว่า พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยมีความแตกต่างกัน มีการจัดการขยะแบ่งออกเป็น 3 ด้าน 1) การลดการเกิดขยะมูลฝอย 2) การคัดแยกขยะมูลฝอย มีการคัดแยกขยะรีไซเคิลเพื่อนำไปขาย 3) การนำกลับมาใช้ใหม่ มีการนำกล่องกระดาษกลับมาใช้ใหม่ เมื่อได้รับพัสดุเก็บกล่องพัสดุนั้นไว้ส่งของในครั้งต่อไป

ผลการวิจัยความแตกต่างก่อนหลังโรคระบาด Covid-19 ในเรื่องขยะ พบว่าชุมชนตลาดเป็นแหล่งท่องเที่ยวและศูนย์รวมตลาด มีตลาดมากมายทั้งตลาดสด ตลาดร่มหุบ ตลาดเอกชน ตลาดผลไม้ เมื่อเกิดโรคระบาด Covid-19 ทำให้นักท่องเที่ยวไม่เดินทางมาท่องเที่ยว ชื้อของ รวมไปถึงประชาชนที่อยู่บริเวณนั้น ก็ต่างพากันกักตัวไม่ค่อยออกมา ทำให้ร้านค้าในชุมชนตลาดมาขายน้อยลง ทำให้ขยะจากร้านค้าต่างๆ ลดลงไปอย่างมากโดยเฉพาะขยะประเภทขยะเปียกจากเศษอาหาร เปลือกกุ้ง เปลือกหอย แต่มีขยะประเภทขยะอันตรายค่อนข้างมาก เช่น หน้ากากอนามัย มีการทิ้งปะปนกับขยะประเภทอื่น ทำให้ยากต่อการเก็บขยะ พนักงานไม่สามารถคัดแยกได้เพราะต้องเป็นห่วงสุขอนามัยของตนเองก่อนเมื่อไปถึงบ่อขยะจะมีคนมาคัดแยกอีกครั้ง ซึ่งมีการฆ่าเชื้อปลอดภัยกว่า สอดคล้องกับการงานวิจัยของ ศิริพร คำวานิล (2563) ที่ศึกษาเรื่อง “ขยะมูลฝอย: ในช่วงสถานการณ์ Covid-19 เป็นอย่างไร” พบว่า การแพร่ระบาดของโรค Covid-19 การดูแลด้านสภาพแวดล้อมและการกำจัดขยะเป็นสิ่งสำคัญ หากมีการจัดการที่ไม่ถูกต้องตามสุขาภิบาล ตั้งแต่ขั้นตอนรวบรวม การขนส่ง และการกำจัด ย่อมส่งผลต่อสุขภาพ เสี่ยงต่อการติดเชื้อ และเป็นเหตุการณ์แพร่กระจายในชุมชนและสิ่งแวดล้อม ต้องมีการอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน มีการปลูกจิตสำนึกหรือแรงจูงใจในการจัดการขยะที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน

7. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

7.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมปลูกฝังจิตสำนึกการจัดการขยะที่ถูกต้องให้กับประชาชน และติดตามว่าประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงในการจัดการขยะอย่างไรบ้าง ประสบผลความสำเร็จหรือไม่ ให้ประชาชนได้รับรู้ถึงปัญหาในการจัดการขยะ การคัดแยกขยะที่ถูกต้อง เมื่อทิ้งขยะปะปนกันทำให้ขยะเหล่านั้นไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อพนักงานเก็บขยะได้รับอันตรายจากขยะที่ทิ้งไม่ถูกวิธี เช่น การทิ้งหน้ากากอนามัยปะปนมากับขยะประเภทอื่น พนักงานเก็บขยะอาจได้รับเชื้อซึ่งส่งผลต่อสุขอนามัย การทิ้งขยะที่เป็นอันตราย เช่น เปลือกกุ้ง เปลือกหอย เปลือกปู มีความคมและอันตรายถ้าไม่ทราบว่าเป็นขยะนั้นคืออะไรจะทำให้พนักงานได้รับบาดเจ็บได้ ซึ่งพนักงานเก็บขยะควรจะมีการป้องกันสวมถุงมือป้องกัน และใส่หน้ากากอนามัยมิดชิด

7.2 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเรื่องการพัฒนาและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะของประชาชนในชุมชนตลาด เพื่อให้เกิดแนวทางการจัดการขยะที่เหมาะสมในชุมชนต่อไป

8. บรรณานุกรม

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2550). “ขยะแบ่งออกเป็น 4 ส่วน”. ใน คู่มือประชาชนเพื่อการลด คัด แยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย, 6-7. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด กชกร พับลิชชิ่ง
- ณัฐดี สุขช่วย. (2558). “พฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภอรัญญะประเทศจังหวัดสระแก้ว” ปรินฤมมาหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพบุลย์ แจ่มพงษ์. (2555). “การใช้ประโยชน์และการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนประชาชน ตำบลสวนหลวง อำเภอมะปัว จังหวัดสมุทรสงคราม.” สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- ธงชัย ทองทวี. (2553). “สภาพปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขามอำเภोजักราช จังหวัดนครราชสีมา.” โครงการงานหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- สุริยะ หาญพิชัย และ จันทรธาย จันทรลา. (2561). “การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลลำานารายณ์ อำเภอยะบะบาดาล จังหวัดลพบุรี” คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ศิริพร คำวานิล. (2563). “ขยะมูลฝอย: ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 เป็นอย่างไร” วิทยานิพนธ์ดุขฎฎิบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ข้อมูลจากเว็บไซต์การจัดการขยะมูลฝอยง่ายๆในครัวเรือน. (2565). เข้าถึงเมื่อ 25 กุมภาพันธ์. เข้าถึงได้จาก http://www.bobia.go.th/fileupload/news/tb_news_1555562135_4852.pdf
- การบริหารจัดการขยะมูลฝอยสมุทรสงคราม. (2564). เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.samutsongkhram.go.th/V2013/attachments/article/7951/1432-3.pdf>
- ของเสียอันตรายชุมชนสมุทรสงคราม. (2564). เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.samutsongkhram.go.th/V2013/attachments/article/7951/1432-3.pdf>
- จังหวัดสะอาดหลักการ 3Rs ประชากรรัฐ. (2565). เข้าถึงเมื่อ 26 กุมภาพันธ์. เข้าถึงได้จาก <http://www.nptlocal.go.th/content/3rs.pdf>
- สถานการณ์ด้านขยะมูลฝอยในจังหวัดสมุทรสงคราม57. (2562) เข้าถึงเมื่อ 1 ตุลาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <http://www.samutsongkhram.go.th/V2013/attachments/article/7951/1432-3.pdf>
- การสัมภาษณ์**
- อุทิศ แซ่เล่า. (2565). พนักงานเก็บขยะ. สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์.